

Pravopis in slovnica v vsakdanjem življenju

V drugi polovici šolskega leta 2010/11 sem se odločila, da z devetošolci (3. nivo) poskusim osmisлити pridobljeno pravopisno in slovnično znanje s tem, da se ozremo/ozrejo okrog sebe. Sama namreč zelo pogosto opažam pravopisne in slovnične napake na plakatih, v vabilih, napisih na javnih zgradbah, trgovinah, v reklamah itd., slišim jih tudi na lokalnem radiu. PUN-a sicer takrat še nismo imeli, je pa v njem kot zmožnost, ki naj bi jo imel učenec po končanem tretjem triletju, zapisano tudi, da »prepozna svoje in tuje pravopisne napake ter jih odpravi« (ibid. 91). Torej smo bili z mojimi devetošolci na pravi poti že tedaj ...

Pripravila sem e-učilnico, v kateri sem redno objavljala pravopisno ali slovnično nepravilne primere, ki sem jih našla zapisane kje v svoji okolici. Naloga učencev je bila, da čim prej odgovorijo na vprašanje, kaj je narobe, večinoma pa sem želela tudi utemeljitev popravka. Odgovarjali so na forumu, ki je bil odprt za vse, veljalo pa je pravilo prvega. Za sodelovanje sem obljubila »plus«, ki naj bi bil upoštevan pri zaključevanju, če bi bilo to potrebno. Nekajkrat sem objavila tudi primere s pravorečnimi napakami, ki sem jih slišala na lokalnem radiu, pa se to ni preveč obneslo. Prvič zato, ker sem do trenutka, ko sem imela možnost slišano zapisati, že pozabila, kako natančno se je besedilo glasilo, drugič zato, ker učenci v osnovni šoli niso veščer zapisovanja in preverjanja kvalitete in kvantitete samoglasnikov, prav pri tem pa je bilo na lokalnem radiu največ napak.

Zanimivo je bilo, da so učenci mojim vprašanjem vestno sledili. Če nisem vsak teden dodala vsaj enega, so me že spraševali, zakaj se ne oglasim. Pri tem so tudi sami postajali pozorni na pravopisno in slovnično »dogajanje« okoli sebe, zato sem naknadno v e-učilnici ponudila še poglavje, v katerega so vpisovali primere, ki so jih opazili oni. Na ta vprašanja (teh je bilo seveda manj kot mojih) so najprej skušali odgovoriti učenci, če ni bilo (pravilnega) odgovora ali (pravilne) razlage, sem se vključila v razpravo jaz. Od januarja pa do začetka junija, ko sem zaradi preobilice drugega dela prenehala vpisovati primere, smo rešili 23 mojih vprašanj in 9 vprašanj učencev.

Skrbela sem, da sem postavljala vprašanja, ki so jim bili učenci kos, torej taka, ki so se nanašala na že predelano snov. Seveda pravilnega odgovora nisem dobila vedno po prvem poskusu, a učenci niso obupali. V začetku se je za sodelovanje odločila peščica učencev, čez čas pa so se jim pridružili sošolci. Sodelovanje ni bilo obvezno, kljub temu so se na forumu oglašali na koncu skoraj vsi.

Primeri

Verjetno je najbolj smiselno, da naše delo predstavim z nekaj naključnimi primeri iz naše e-učilnice. Zaradi varovanja osebnih podatkov otrok sem na mestih, na katerih se pojavljajo celotna imena, ta okrajšala z začetnicami. Sicer sem za prikaz pustila obliko foruma, ker se mi zdi najbolj povedna.

1. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 3. januar 2011, 20:58

Pred kratkim so po Novi Gorici viseli plakati, ki so vabili na LATINSKO-AMERIŠKO PUSTOLOVŠČINO. Kaj je narobe s to besedno zvezo?

Odg: 1. vprašanje

od I. S. L. – torek, 4. januar 2011, 17:33

Če je mišljeno kot Latinska Amerika, kar je skoraj vsa Amerika razen ZDA, potem naj bi bilo prav tako: latinskoameriška pustolovščina [skupaj].

Iztok

Odg: 1. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – torek, 4. januar 2011, 19:21

Super, res gre za podredno zloženko. Plus je tvoj!

5. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – četrtek, 20. januar 2011, 15:56

V našem največjem nakupovalnem centru je v zgornji etaži Sončni studio Moj fit. Čeprav smo že krepko v januarju, studio še vedno opozarja s plakatom: DECEMBERSKI POPUSTI KOZMETIKE. Se boste odzvali?

Odg: 5. vprašanje

od D. K. - četrtek, 20. januar 2011, 16:20

Zdi se mi, da je -e- preveč: Decembrski popusti kozmetike.

Dunja

Odg: 5. vprašanje

od D. K. - četrtek, 20. januar 2011, 18:30

No, še bolje bi bilo, če bi pisalo: Januarski popusti kozmetike.

Odg: 5. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – četrtek, 20. januar 2011, 20:33

Strinjam se z obojim. Seveda sem najprej imela v mislih odvečni e, ki predstavlja polglasnik pred r-jem, je pa tudi res, da bi v Sončnem studiu lahko sledili koledarju ... Še en plus.

Včasih smo za rešitev potrebovali malo več časa.

13. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 7. marec 2011, 08:19

Nad Celjem je majhno smučišče Celjska koča. Za popoldansko ali nočno smuko je idealno, za tiste, ki pa čakamo smučarje, je idealna restavracija ... In seveda cenik. Takole pravijo:

Storitev za katero niste prejeli računa, Vam ni potrebno plačati.

Tudi vljudnostna velika začetnica pri osebnem zaimku ne odtehta ostalih slovničnih oz. pravopisnih napak. Katerih?

Odg: 13. vprašanje

od R. W. – petek, 4. marec 2011, 19:16

Storitve za katero niste prejeli računa, Vam ni potrebno plačati.

Vprašamo se, česa ni potrebno plačati.

Jaz bi poved sicer sestavila čisto drugače.

Odg: 13. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 7. marec 2011, 08:20

Remorina, en del si odlično rešila. Pa vendar v povedi manjka še nekaj. Morda vejica?

Odg: 13. vprašanje

od R. W. – petek, 11. marec 2011, 14:43

Storitve, za katero niste prejeli računa, Vam ni potrebno plačati.

Odg: 13. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – petek, 11. marec 2011, 19:30

!!! Še tole: Slovenski pravopis namesto potrebno plačati svetuje treba plačati.

Pri iskanju napak smo bili neusmiljeni (tudi če je bil naveden lektor – njegovo ime sem tu okrajšala), učenci so jih iskali tudi v šolskih vabilih, na šolski spletni strani ... (To sicer ni bilo najbolj zaželeno, a nujno).

21. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – petek, 15. april 2011, 13:41

Na mizi v zbornici sem opazila revijo lučitelj, ki jo izdaja izobraževalni zavod SVAROG. V kolofonu sem odkrila celo lektorico, tj. ga. M. K. C., na naslovnici pa opozorilo na članek *Komunikacija z avtističnimi otroci s sliko in zvokom*.

Na str. 10 nas res pričaka članek z naslovom *Ipad kot pripomoček za komunikacijo z avtističnimi otroci*. Pa to še ni vse. Sredi članka najdemo poved:

/.../ ter drugi izobraževalni programi, ki niso specifični za avtistične otroke, ponujajo širok spekter komunikacije med odraslimi in otroci, trdno in stabilno vizualno okolje /.../

in malo naprej celo:

Avtistični otroci pogosto niso sposobni uporabiti in razumeti jezika zaradi razvojne nezmožnosti /.../
Presodite sami.

Odg: 21. vprašanje

od E. B. – petek, 15. april 2011, 15:23

Komunikacija z avtističnimi otroci, s sliko in zvokom.

Ipad kot pripomoček za komunikacijo z avtističnimi otroci.

ter drugi izobraževalni programi, ki niso specifični za avtistične otroke, ponujajo širok spekter komunikacije med odraslimi in otroci, trdno in stabilno vizualno okolje

Avtistični otroci pogosto niso sposobni uporabiti in razumeti jezika zaradi razvojne nezmožnosti.

Eva

Odg: 21. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – petek, 15. april 2011, 19:04

To, Eva, odkrila si prav vse napake! Torej boste z OŠ Šempas vendarle nekaj odnesli – vsaj samostalnik otrok znate sklanjati ...

Včasih je bilo pri enem primeru dela skoraj za ves razred.

16. vprašanje

od Mateja Hočevar Gregorič – četrtek, 17. marec 2011, 18:20

Danes, 17. marca 2011, smo na šoli poslušali koncert GM. Bilo je zelo prijetno, vsaj meni, fantje so se z glasbo potrudili, malo manj pa z jezikom filma. Bil je sicer nemi film, a so mu dodali komentarje.

Le zakaj jih niso dali komu v pregled?

Nekaj cvetk od tam:

1. *to je zgodba o njegovemu bogatemu sosedu*

2. *Poglej kakšno je carsko življenje!*

3. *pa še nisem jedel...*

4. *podeželjska miš*

5. *prihaja čreda napasti in osvoboditi jetnika*

6. *ne čakajo, dabi plen prenesli v tabor*

Šest primerov – šest različnih napak. Lahko se jih lotite po vrsti ali izberete posamezne. Dela je dovolj.

Odg: 16. vprašanje
od D. K. – petek, 18. marec 2011, 13:53

1. to je zgodba o njegovem bogatem sosedu
2. Poglej, kakšno je carsko življenje!
ostale primere prepustim ostalim ...

Odg: 16. vprašanje
od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 21. marec 2011, 18:29

Dunja, odličen začetek! Poskrbi pa, da ne boš ti naredila novih napak. Velika začetnica, nestičnost pri treh pikah?

Odg: 16. Vprašanje
od K. L. – nedelja, 20. marec 2011, 12:27

6. ne čakajo, da bi plen prenesli v tabor

Odg: 16. vprašanje
od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 21. marec 2011, 18:30

Keri, res je!

Odg: 16. vprašanje
od Š. G. – nedelja, 20. marec 2011, 18:10

5. čreda prihaja napadati in osvoboditi jetnika
Bomo vidli, če bo kaj prow =)

Odg: 16. vprašanje
od Š. G. – ponedeljek, 21. marec 2011, 18:24

Pa še ni podeželjska miš, ampak podeželska miš – brez j.

Odg: 16. vprašanje
od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 21. marec 2011, 18:32

Podeželska miš. To pa je res!

Odg: 16. vprašanje
od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 21. marec 2011, 18:31

Tole ne bo držalo! Pomisli malo: uporabljen je glagol prihajati, ta pa pomeni gibanje ... Bo zdaj šlo?
Pa ne pozabi na knjižni jezik!!!

Odg: 16. vprašanje
od I. S. L. - ponedeljek, 28. marec 2011, 20:00

3. Nisem še jedel ...

Odg: 16. vprašanje
od Mateja Hočevar Gregorič – sreda, 30. marec 2011, 14:40

Ne, besedni red ni toliko moteč. Nekaj je narobe s stičnostjo ločil ...

Odg: 16. vprašanje
od I. S. L. – ponedeljek, 4. april 2011, 19:55

pa še nisem jedel ...
(mora biti presledek)

Odg: 16. vprašanje
od Mateja Hočevar Gregorič – ponedeljek, 4. april 2011, 21:43

To pa drži.

Pri odgovorih učencev sem pogosto opazala, da so hitro prepoznali pravopisne ali slovnične napake, vendar so nato v svojem odgovoru naredili nove napake. Pozabljali so na velike začetnice, končna ločila, levostičnost npr. vejice itd., pogosto so uporabljali pogovorni jezik ali celo sleng. Menim, da

je to mogoče delno pripisati površnosti, mnogo bolj pa dejstvu, da imajo otroci občutek, da je na forumu dovoljeno sporazumevanje v neknjižnem jeziku. Sama sem bila pogosto preveč navdušena nad tem, kako dobro so prepoznavali tuje napake, da sem jim morda preblago poočitala in popravila njihove.

Za konec še en primer izmed tistih, ki so jih odkrili učenci.

malo delo

od Š. G. – sobota, 9. april 2011, 13:56

V tem tednu smo prejeli po pošti številne reklamne oglase (za referendum in proti referendumu).

V oglasu PROTI MALEMU DELU se je po mojem mnenju pojavila napaka že na naslovnici:

MALO DELO ali ste prepričani?

Zame je to narobe, ker manjka vejica, saj poved ne prikazuje odločitve med dvema stvarima.

Odg: malo delo

od Mateja Hočevar Gregorič – torek, 12. april 2011, 19:20

Špela, se strinjam. Sama bi vmes postavila celo pomišljaj, ki bi bil še malo močnejše ločilo kot vejica.

Dobro opazuješ!

Upam, da je iz primerov razvidno, da smo se ob našem iskanju napak in oglašanju na forumu veliko naučili in se hkrati zabavali. Zadovoljna sem, ker sem učence naučila opazovati jezik okrog nas. Še v juniju so mi ustno sporočali, kaj vse so še odkrili, čeprav za delo v e-učilnici nisem več našla časa. Mogoče so spoznali, da je znanje pravopisa in slovnice potrebno tudi za vsakdanjost in da nam ne sme biti vseeno, kako so napisana besedila okrog nas.

↙ POVZETEK

Devetošolcem sem v e-učilnici poskusno ponudila pravopisno oz. slovnično »popravljalnico«. V vsakdanjem življenju sem poiskala pravopisne in slovnično napačno zapisane primere in jih kot nalogo ponudila učencem. Ti so na forumu (skupaj) iskali rešitve in pisali mnenja, kasneje pa je tudi njih zamikalo, da so se ozrli okoli sebe, in našli marsikaj, kar je spadalo v našo e-učilnico. Ob delu smo se zabavali in hkrati z opazovanjem prepoznavali pravopisne in jezikovne napake v svojih in tujih besedilih, jih odpravljali in utemeljevali popravke.

↙ Viri

- Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Slovenščina, 2002, Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina (Elektronski vir). 2011, Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.